Bijlage 1 – Toelichting onaangekondigd uitvoeren van inspectiebezoeken

Inspectiebezoeken vormen een belangrijk middel van de IGZ om inzicht te krijgen in de kwaliteit en veiligheid van de zorg. Bij een inspectiebezoek zet de IGZ haar toezichtbevoegdheden in om direct zicht te krijgen op de dagelijks zorg in de praktijk. Inspectiebezoeken staan daarbij niet op zichzelf, maar vormen een instrument in het risicogestuurde toezicht. De inspectie bepaalt op basis van de analyse van meldingen, kwaliteitsindicatoren, bedrijfsmatige informatie, eerdere inspectiebevindingen, patiënt en cliënt ervaringen en andere signalen van burgers en media waar nader onderzoek nodig is. De inspectie zet inspectiebezoeken op deze manier doelgericht in, bij specifieke zorgaanbieders waar zij de grootste risico's verwacht en gericht op specifieke aandachtspunten die nader onderzoek verlangen.

De ervaring leert daarbij dat de IGZ in het algemeen scherper inzicht krijgt in de kwaliteit van de zorgverlening, wanneer zij haar inspectieonderzoek zoveel mogelijk onaangekondigd uitvoert. Sinds 1 januari 2015 is het daarom de standaard dat inspectiebezoeken onaangekondigd uitgevoerd worden en anders in elk geval zoveel mogelijk onaangekondigde elementen bevatten. Zoals ik in mijn brief van 28 maart 2014 heb aangegeven, betekent onaangekondigd daarbij dat de zorgaanbieder niet op de hoogte wordt gesteld van datum en plaats van het inspectiebezoek.[1]

In het debat met uw Kamer van 7 april 2016 heb ik na vragen van het Lid Agema (PVV) aan uw Kamer toegezegd om een toelichting te geven op de aard van de aangekondigde en onaangekondigde bezoeken van de IGZ. Met deze bijlage voldoe ik aan deze toezegging.

<u>Aantal bezoeken naar categorie</u>
In 2015 heeft de inspectie 2700 inspectiebezoeken uitgevoerd. Daarvan zijn 1030 inspectiebezoeken volledig onaangekondigd uitgevoerd. Bij 1000 inspectiebezoeken is het bezoek van te voren aangekondigd, maar heeft de inspectie tijdens het bezoek onaangekondigde elementen toegepast, zodat de inhoud van het inspectieonderzoek grotendeels onaangekondigd is. De inspectie heeft 670 inspectiebezoeken aangekondigd uitgevoerd, zonder onaangekondigde elementen toe te passen.[2]

<u>Toelichting</u>
Drie kwart van de bezoeken doet de IGZ onaangekondigd of bevat onaangekondigde elementen. De inspectie kiest ervoor een inspectiebezoek aan te kondigen als er sprake is van een her-inspectie, en wanneer er specifieke afstemming met of voorbereiding van de zorgaanbieder nodig is voor een effectieve uitvoering van het beoogde inspectieonderzoek. Hier kunnen verschillende redenen voor zijn.

Zorginhoudelijke redenen
Zo kiest de inspectie ervoor een inspectiebezoek aan te kondigen wanneer het belang van het onaangekondigd afleggen van inspectiebezoeken niet opweegt tegen mogelijke risico's voor de continuïteit van zorg. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn wanneer het inspectieonderzoek de zorgverlening betreft aan hele kwetsbare, gevoelige patiënten of cliënten, of de zorgverlening bij de patiënt of cliënt thuis. In deze gevallen kan een inspectiebezoek door de patient of client als zodanig ingrijpend ervaren worden, dat het wenselijk om de zorgaanbieder in de gelegenheid te stellen de patiënten of cliënten voor te bereiden op het inspectiebezoek. Bij inspectiebezoeken die bij de patiënt of cliënt thuis plaatsvinden is het bovendien nodig om van te voren toestemming te vragen.

Het belang om specifieke personen te spreken
Daarnaast kiest de inspectie er voor een bezoek aan te kondigen wanneer voor de uitvoering van het beoogde inspectieonderzoek gesprekken met specifieke personen ingepland moeten worden. Dit kan bijvoorbeeld soms het geval zijn bij inspectieonderzoeken naar aanleiding van een melding. Om zicht te krijgen op wat er bij een specifieke casus gebeurt is, is het vaak nodig om de bij de casus betrokken cliënten en zorgverleners te spreken. Daarbij kan het naast interne zorgverleners ook om externe zorgverleners gaan, zoals de betrokken huisarts of externe betrokkenen, zoals een cliëntvertegenwoordiger. Om ervoor te zorgen dat deze mensen tijdens het inspectiebezoek beschikbaar zijn voor een gesprek, kan het van belang zijn het tijdstip van het bezoek van te voren af te stemmen.

[1] Tweede Kamer, Vergaderjaar 2013-2014, Kamerstuk 33149 nr. 24.
[2] Deze cijfers zijn ook opgenomen in het Jaarbeeld 2015, dat ik op 18 mei 2016 met uw Kamer heb gedeeld. Tweede Kamer, Vergaderjaar 2015-2016, Kamerstuk 33149 nr. 45.

De inspectie betrekt in haar onderzoek steeds vaker een gesprek met bestuurders. Dit stelt de inspectie in staat om de bestuurders te bevragen op risico's die de inspectie signaleert of constateert in de zorgverlening en te toetsen of de bestuurder zich inspant om deze risico's weg te nemen of te beheersen. Daarnaast betrekt de inspectie ook steeds vaker gesprekken met de cliëntenraad, de raad van toezicht, de ondernemingsraad en de medische of verpleegkundige dienst. Wanneer de inspectie tijdens een bezoek niet alle personen kan spreken die nodig zijn om inzage te krijgen in de zorgverlening plant zij een vervolgbezoek in. Deze bezoeken zijn bijna altijd aangekondigd.
Bestuurlijke gesprekken met een zwaarwegend karakter worden los van inspectiebezoeken ingepland en worden altijd aangekondigd. De inspectie heeft in 2015 gesprekken met bestuurders niet apart geregistreerd.

Inzien van patiëntendossiers
De inspectie kiest er ook voor een bezoek aan te kondigen wanneer zij tijdens het bezoek patiëntendossiers in wil zien. De inspectie werkt op dit moment aan een nadere invulling van het beleidskader betreft inzage van patientendossiers. Deze nadere invulling komt in de plaats van de uitgangspunten geformuleerd in de brief die mijn ambtsvoorganger op 4 december 2009 ten tijde van de invoering van de Wet uitbreiding bestuurlijke handhaving volkgsgezondheidswegeving (Wubhv) aan de voorzitter van de EK heeft gestuurd. Ik ben voornemens u de nadere invulling op korte termijn toe te struren.

Toegankelijkheid
De inspectie kiest er voor een bezoek aan te kondigen wanneer er een grote kans is dat de inspecteurs zonder afstemming niet of niet op tijd toegang kunnen krijgen tot de zorgverlening die zij willen toetsen. Bij zeer kleine zorglocaties kan de aanwezigheid of beschikbaarheid van personeel beperkt zijn. In zulke gevallen kondigt de inspectie het bezoek aan om te voorkomen dat zij voor een dichte deur staat. Overigens worden inspectiebezoeken aan nieuwe zorgaanbieders standaard onaangekondigd uitgevoerd.
Bij inspecties van justitiële inrichtingen moet de inspectie rekening houden met veiligheidsprotocollen. Hiervoor is het nodig om inspecteurs vooraf aan te melden. Om het tijdstip van het bezoek zoveel mogelijk onaangekondigd te houden, geeft de inspectie bij de aankondiging vaak een breder tijdsbestek aan, waarin het bezoek kan plaatsvinden.
De inspectie kan een bezoek ook aankondigen wanneer zij specifieke, niet alledaagse handelingen wil toetsen.

Internationaal afgestemde werkwijzen
In het toezicht op geneesmiddelen en medische technologie werkt de inspectie samen in Europees verband. Gezamenlijke inspectiebezoeken met internationale partners spelen hierbij een belangrijke rol. Voor deze gezamenlijke inspecties worden in internationaal verband afgestemde werkwijzen gevolgd, die kunnen vereisen dat het bezoek van te voren wordt aangekondigd.

<u>Toepassing van onaangekondigde elementen</u>
Wanneer de inspectie een inspectiebezoek aankondigt, past de inspecteur zoveel mogelijk onaangekondigde elementen toe. Dit betekent dat het doel van het bezoek, de locatie of afdeling die onderzocht gaat worden en de vorm van het bezoek geheel of gedeeltelijk onbekend zijn bij de zorgaanbieder.

Wanneer inspecteurs bij een aangekondigd inspectiebezoek de indruk hebben dat de situatie die zij aantreffen niet representatief is voor de dagelijkse gang van zaken, zullen zij dit bij het onderzoek betrekken. Voorbeelden hiervan zijn:
- de wijze waarop gedesinfecteerd wordt;
- medicijnen die over de datum zijn;
- veiligheidsvoorschriften die niet juist of onzorgvuldig worden toegepast;
- administratieve stukken die niet bij de IGZ of ketenpartners zijn aangeleverd.
- agenda's, wie behandelde wanneer wie;
- datum van de laatste check up van de dokterstas;
- oude en toekomstige planningen om te zien hoeveel medewerkers op bepaalde momenten werkzaam zijn;
- meldingen in het elektronisch systeem, aanpassingen zijn altijd zichtbaar.

In 2015 heeft de inspectie bij 670 inspectiebezoeken geen onaangekondigde elementen toegepast. Voor het merendeel van deze bezoeken geldt dat de beoogde onderzoeken waar deze bezoeken onderdeel van uitmaakten zich niet leenden voor de toepassing van onaangekondigde elementen.

Dit betreft bijvoorbeeld inspectiebezoeken waarvoor de inspectie een standaard werkwijze met vaste elementen volgt, zoals onderzoeken naar aanleiding van de toepassing van dwangmaatregelen op basis van de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen.